

Sporočila

Številka 6
Junij 2015

VSEBINA ★ Sporočila št. 6, junij 2015

A. GOVORI

- **BORUT PAHOR**, predsednik RS ob 70. obletnici osvoboditve koncentracijskega taborišča v Podljubelju 13. 6. 2015 2
- **META MENCEJ**, članica predsedstva ZZB NOB Slovenije, ob 73. obletnici bitke II. grupe odredov na Jančah 31. 5. 2015 3
- **ANDREJA KATIČ**, ministrica za obrambo RS, na spominski slovesnosti ob spomeniku talcev pod Gozdnikom 31. 5. 2015 4
- **SLAVKO GRČAR**, podpredsednik ZZB NOB Slovenije ob 70. obletnici vrnitve izgnancev v Ljubljani 6. 6. 2015 5
- **DR. MARJAN ŽNIDARIČ** na spominski slovesnosti ob 70. obletnici vrnitve iz izgnanstva in begunstva ter zmage nad fašizmom in nacizmom v Mariboru 5. 6. 2015 6
- **MARJAN ŠAREC**, župan Občine Kamnik na slovesnosti v spomin na padle borce v letih 1944 in 1945 in ob 70. obletnici osvoboditve v Češnjicah 14. 6. 2015 7
- **GORAZD HUMAR**, predsednik sekcije društva TIGR Primorske Nova Gorica na spominski slovesnosti v Gornjem Cerovem v Goriških Brdih 24. maja 2015 8

B. TEMELJNA STALIŠČA ZVEZE
O PRIVATIZACIJI DRŽAVNE LASTNINE 10C. AKTIVNOSTI DELOVNIH TELES ZVEZE
OD 1. 6. DO 30. 6. 2015 11

D. OBVESTILA 12

FOTOGRAFIJE NA NASLOVNICI:

Odkritje kipa dr. Aleša Beblerja v Ankaranu 6. 6. 2015

– foto Miha Crnič

Spominska slovesnost na Jančah 31. 5. 2015

– foto Jožica Hribar

Spominska slovesnost v Podljubelju 13. 6. 2015

– foto Iztok Pipan, TVM

Prireditve ob 70. obletnici vrnitve izgnancev 6. 6. 2015

v Ljubljani – foto Jožica Hribar

A. GOVORI

GOVOR BORUTA PAHORJA, PREDSEDNIKA
RS OB 70. OBLETNICI OSVOBODITVE
KONCENTRACIJSKEGA TABORIŠČA
V PODLJUBELJU 13. 6. 2015

Velja govorjena beseda!

Vojna. Že beseda vojna je zelo grda beseda. V vseh jezikih. Kaj šele vojna sama. Predstavlja ultimativno dno človeškega duha. V skoraj nobenih drugih okoliščinah dostojanstvo človeka, ljudi, celih narodov ali ras ne more biti bolj ranjeno in ponižano.

Vojna je razlog tragedij, je najbolj črna od temnih odtenkov žalosti in trpljenja. Tako je neusmiljena, da običajno na koncu ne prizanese niti tistim, ki so jo sprožili. V tem smislu že na začetku predstavlja poraz vsega dobrega.

V njej je dobro samo to, da jo je enkrat vendarle konec in da jo je konec zaradi najbolj sijajnih in slavnih uporov proti okupatorju, uporov proti ponižanju in vere v zmago pravice in resnice.

Spoštovani,
mineva dobrih 70 let od konca II. svetovne vojne. Človeštvo je imelo ob tem jubileju priložnost in odgovornost, da se spomni neopisljivih razsežnosti žrtev in trpljenja, ki ga je ta največja apokalipsa civilizacije kot hudo rano pustila na svoji duši.

Toda! Ali je osvežitev zgodovinskega spomina na čas, ko je bil svet vržen z moralnih tečajev, kakorkoli pripomogla k temu, da bi se zavoljo tega vsaj en dan, vsaj eno uro, zaustavilo grmenje vojn, ki danes odmeva v svetu? Ni. Žal ni.

Vojne in vse strašno kar prinašajo s seboj ostajajo stvarnost tega sveta. Res je, da je minilo celih sedem desetletij brez vojne svetovnih razsežnosti, vendar ne moremo nikoli zagotovo vedeti, kdaj se utegne nek lokalni konflikt razvneti v nov svetovni spopad.

To tveganje ostaja. To tveganje je nerazumno. To tveganje dela srečno in mirno prihodnost naših otrok nepredvidljivo. Mir sicer ni vse, toda brez miru je vse ostalo skoraj nič. Zato tudi od tod, s tega svetega mesta kličemo sebi in celemu svetu: mir, mir, mir!

Spoštovani,

tu, na tem svetem mestu je v času II. svetovne vojne skoraj dva tisoč jetnikov v dveh letih obstoja taborišča bivalo, delalo in seveda neskončno trpelo. Mnogi so tu ostali za vedno. Bili so različnih nacionalnosti, veroizpovedi in socialnih stanov. Bili pa so združeni v ponižanju, strahu in negotovosti. Najbolj pa jih je povezovalo upanje, upanje v svobodo. To upanje je navdihovalo humanost med njimi in človečnost vseh vrst. In to upanje je preživelo.

Tu smo se zbrali, ker nam ni vseeno. Nočemo, da bi se to gorje pozabilo, nočemo, da bi se to gorje ponovilo. Hočemo in moramo storiti vse, da zgradimo boljši in bolj pravičen svet, miren in varen. Zgodovine ne moremo spreminjati, lahko pa spreminjamo prihodnost. K temu nas poleg vsega kličejo neme žrtve vojn in povojnega nasilja.

Vir: <http://www.up-rs.si/>

Združena Evropa in neodvisna Slovenija sta utemeljeni na spravi. Ne na pozabi - na odpuščanju in spravi. Kljub dvomom v iskrenost, kljub skušnjavam vseh vrst ne smemo nikoli opustiti dolžnosti, da med seboj krepimo vse tisto kar nas povezuje in strpno spoštujemo vse tisto, kar nas razlikuje. Zgodovine ne moremo spreminjati, lahko pa spreminjamo prihodnost. K temu nas poleg vsega navdihuje starševska odgovornost do srečne in varne prihodnosti vseh naših otrok.

Kot predsednik republike jemljem za svojo najbolj pomembno dolžnost in poslanstvo storiti vse, kar je v moji pristojnosti in moči, da se ohranjata mednarodni mir in varnost. Želim prispevati k temu, da bosta mir in varnost trajna.

Dolžan pa sem spodbujati tako spoštovanje, sodelovanje in zaupanje, da če bi se proti naši volji mir in svoboda postavila pod vprašaj, brat nikoli več ne bi dvignil roko nad brata, temveč, da bosta skupaj mir in varnost obranila, ohranila in okrepila.

Naj torej s tega mesta pozovem vse nas, da ne pozabimo surovih tragedij II. svetovne vojne.

Da opomnimo pred vsem tistim zlom, ki jo je sprožilo in poganjalo. Da spomnimo na vse tisto in tiste, ki so jo s slavnim uporom končali in priborili svobodo in mir.

Da se zavežemo k mirnemu reševanju vseh sporov, znotraj države in med njimi.

Da negujemo strpnost in sožitje. Da smo ponosni domoljubi in aktivni Evropejci. Da smo sočutni in solidarni. In da smo torej tudi kot starši odgovorni za mirno, srečno in varno prihodnost vseh naših otrok.

GOVOR METE MENCEJ, ČLANICE PRESEDSTVA ZZB NOB SLOVENIJE, OB 73. OBLETNICI BITKE II. GRUPE ODREDOV NA JANČAH 31. 5. 2015

Drage borke in borci, spoštovana župana in drugi gostje, tovarišice in tovariši, dragi mladi prijatelji!

V čast mi je, da vam lahko spregovorim na današnji slovesnosti, čeprav povabila predsednika ljubljanskega združenja nisem sprejela s prav lahkim srcem. O zgodovini upornišтва, ki na Jančah sega celo v konec šestdesetih let 19. stoletja, o njegovem nastajanju, borbah in pohodih partizanskih enot II. grupe odredov, kar se je kmalu po izbruhu vojne začelo prav v teh krajih, so v minulih letih že marsikaj povedali veliko bolj poklicani od mene. Zato o tem ne bom govorila. Dovolite pa mi nekaj misli, ki jih zbuja in terja današnji čas.

Naši starši, sorodniki in drugi zavedni Slovenci so se tedaj, na začetku vojne, odločno in pogumno uprli okupatorju ter se odločili braniti domovino in narodov obstoj, vse dokler sovražnik ne bo pregan in bo znova pridobljena svoboda. In bo ustvarjen nov, pravičnejši svet za vse, ne samo za izbrance.

Nihče od njih pa si takrat, v času zmage in osvoboditve, ter v letih obnove in graditve, ki so sledila, nikoli ni mislil, da utegne priti čas,

- ko bodo dvigali glavo zagovorniki okupatorjevih sodelavcev, ki so bili – mimogrede povedano – pogosto okrutnejši od tujcev; spomnimo se samo sv. Urha ali npr. Smrečja pri Turjaku, kjer so kruto morili celo samo nekaj dni pred koncem vojne,

- ko bodo z omalovaževanjem obravnavali partizanski boj in žrtve ter ga celo kriminalizirali, kar ni le žaljivo in nizkotno, ampak nam škoduje tudi v mednarodnem okolju in med drugim daje hrano revanšističnim akcijam, kakršna je bila v Gorici minulo nedeljo,

- ko bodo vsi po vrsti, vključno z nekaterimi našimi izvoljenimi predstavniki, na dolgo in široko govorili le o povojnih pobojih – kot da so nastali sami od sebe in zaradi zločinskosti in grdobije kot take,

- ko bodo iz mnogih šolskih knjižnic odstranili vse, kar govori o OF in NOB, in ko tudi otroci v šolah ne bodo slišali praktično nič o tem, kaj se je s Slovenijo v resnici dogajalo pred letom 1991.

In zdaj je tukaj ta čas. Velikokrat pomislim, da je pravzaprav dobro, da moji mami in očku tega ni treba doživljati.

Vemo, da je bilo v letih neposredno po vojni gotovo dosti enostranskega prikazovanja stvari, maščevalnih dejanj in njihovega prikrivanja, tudi krivic. A – vprašam vas – kaj pa imamo danes?

Še malo, pa ne bo nič več našega, slovenskega. Veliko gozdov in še marsičesa že zdaj ni. Nedavno je kot grenka šala prišlo po elektronski pošti: "Obljubljali so nam, da bomo Švica in se rešili "Juge"; zdaj pa samo še "švicamo", "Juga" pa naša podjetja kupuje za drobiž". Žalostno, res.

Mladi so brez dela. Veliko delodajalcev ne plačuje prispevkov za socialno varnost svojih zaposlenih, delavci morajo brez vsakršnih pravic pri njih delati kot "sp". In se nič ne zgodi. Sindikalisti pa samo govorijo in se s praviimi problemi ne spopadejo.

Vem, naslikala sem hudo črno sliko, a bojim se, da tako, kakršna je v resnici. Sama sicer nisem črnogleda, nisem človek, ki bi kar obupal, sedel na kamen, jokal in čakal, da mine.

Zato – kaj torej lahko storimo?

Če smo država, v kateri ima oblast ljudstvo, kot piše v naši ustavi, bi bilo prav, da najdemo pot vsaj do svoje besede. Če drugače ne, morda v okviru naše ali kakšne druge organizacije ali kot rečemo – "civilne družbe". Da nismo tihi in se oglasimo, ko kaj ni prav. Da poiščemo ljudi, ki so pošteni, solidarni, socialno pravični in sposobni postaviti stvari na pravo mesto, ne da bi ob tem najprej pomislili na svojo lastno korist, ki bi jo imeli od tega. In jim predlagamo, naj nas zastopajo. Da opozarjamo na krivice, če se dogajajo. Da smo se pripravljene pogovarjati in skupaj iskati rešitve. In se zanje tudi boriti, če so prave. Za dobro naših otrok in vnukov.

In ko smo pri otrocih in vnukih: naša dolžnost je, da jih poučimo o vrednotah, s katerimi je treba živeti tudi v prihodnje – o miru, poštenosti, pravičnosti, solidarnosti, občutku za sočloveka. To nam bo seveda uspelo le, če bomo tudi sami tako ravnali in živeli.

Pa še nekaj je, česar ne smemo pozabiti – ljubezen do naše domovine, do slovenstva, našega jezika, kulture in vsega drugega, kar so veliki sinovi in hčere našega naroda ustvarjali v preteklosti in zapustili nam in našim potomcem. To je tudi partizanom pomagalo med vojno viroh in jim pogosto dajalo pogum in moč, da so zdržali in zmagali.

Danes se velikokrat omenja, da meja ni več, da smo vsi skupna Evropa, preplavlja nas angleščina itd. Spomnimo se še enkrat – vsi okupatorji, tujci, ki so gledali po naši zemlji, so nam najprej hoteli vzeti jezik in nas potujčiti.

Prav je, da se učimo tujih jezikov, saj smo pametni in sposobni, vendar moramo najprej dobro znati ter spoštovati svoj jezik in svojo kulturo. Zapomnimo si: le če se spoštujemo sami, če spoštujemo drug drugega, in smo enotni, nas bodo upoštevali in spoštovali tudi drugi. Potrudimo se dopovedati in pokazati to tudi svojim mladim.

Hvala, da ste me poslušali.

GOVOR ANDREJE KATIČ, MINISTRICE ZA OBRAMBO RS, NA SPOMINSKI SLOVESNOSTI OB SPOMENIKU TALCEV POD GOZDNIKOM 31. 5. 2015

Spoštovani župan Občine Žalec, borke in borci, predsednik in člani Združenja borcev za vrednote NOB Žalec, pohodnice in pohodniki, še posebej pozdravljeni vsi pripadniki mlajših generacij, gospe in gospodje, tovarišice in tovariši!

V veliko čast mi je, da ste me povabili na svojo tradicionalno slovesnost ob spomeniku, posvečenem desetim talcem, prepeljanim iz Starega piskra, ustreljenim tu, pri potoku Artišnica.

Letos zaznamujemo 70-letnico zmage nad fašizmom in nacizmom ter osvoboditve svoje domovine. Prepričana sem, da ta velika zgodovinska prelomnica zasluži veliko spoštovanje in pozornost. Zato bi se rada najprej iskreno zahvalila našim borkam in borcem, udeleženkam in udeležencem slovenskega narodnoosvobodilnega partizanskega boja za neprecenljiv prispevek k temu, da se je naš narod ohranil, ter da živimo v svobodi, v samostojni in suvereni državi Republiki Sloveniji. Za to, da ste domovino obranili pred okupatorji, ki so jo hoteli podjarmiti, in jo ohranili za naslednje generacije, sta bila potrebna izjemen pogum in borbenost.

Narodno zavedni ljudje in antifašisti na Štajerskem so morali v času nemške okupacije in tudi že pred tem veliko pretrpeti. Okupator je nameraval slovensko Štajersko narediti nemško, zato je začel načrtno in brezkompromisno obračunavati z vsemi, ki so se uprli raznarodovanju. Svobodoljubni ljudje tistega časa so bili zaradi ljubezni do svojega naroda in domovine ter upora zločinskemu nacifašističnemu osvajanju sveta prisiljeni izseljeni ali pa odgnani v okupatorjeve mučilnice. Zato, da so se borili za svoj narod in domovino ter za prihodnost naslednjih generacij – in ne zato, da bi reševali svoje osebne koristi –, so nase prevzeli veliko žrtvovanje. Odločitev za odhod v partizane je zato tudi z današnjega vidika velika domoljubna odločitev, vredna vsega spoštovanja. Tudi na vašem območju so se številni domačini zelo kmalu odločili za ta korak in z območja Griž je že konec julija 1941 skupaj odšlo v partizane 28 moških in žensk.

Stari pisker, kjer ste danes začeli pohod, je bil kraj nepojmljivega trpljenja ujetih borcev in aktivistov narodnoosvobodilnega gibanja. Iz poslovnih pisem domoljubnih Slovencev, napisanih malo pred nasilno smrtjo, je razbrati bolečino ob neizogibnem koncu, obsodbo okupatorjevega režima in veliko ljubezen do njihovih najbližjih. To so bili ljudje s podobnim čustvovanjem in hotenji, kot jih danes čutimo mi, a s to razliko, da jim ni bilo dano živeti v miru. Dejstvo, da je bilo v vojnem nasilju okupatorja končanih toliko življenj, toliko človeškega potenciala našega naroda, pa nas ob vsej trpkosti tega zavedanja utrjuje tudi v ponosu. V ponosu, da je naš narod premagal vse gorje in mučenje, in da danes živimo v samostojni in suvereni državi.

Še posebej pomembno se mi zdi, da se za dogodke, ki so tlakovali pot našega naroda, zanimajo tudi mlade generacije. Zato bi se rada zahvalila vsem organizatorjem tega tradicionalnega pohoda in slovesnosti, da vlagate velik trud v to, da se te in podobnih prireditev udeležujejo tudi mladi.

Prepričana sem namreč, da je prav, da ste vi, mladi, seznanjeni s prelomnimi dogodki iz naše zgodovine, saj lahko v spominu nanje

Vir: <http://www.mo.gov.si>

najdete veliko moči za odgovorno državljsko držo ter voljo za aktivno družbeno delovanje. Ob obujanju teh dogodkov ne želimo, da bi vas spomin na krutosti in grozodejstva preteklega časa obremenjeval. Današnja slovesnost namreč vidim kot priložnost, da se ob zavedanju, da zgodovine ni mogoče spremeniti, vsi skupaj še bolj potrudimo ter svoje znanje in dobro voljo usmerimo v to, da delamo, kar je v aktualnem trenutku v dobro vseh nas najbolj optimalno. Tako bomo tudi pozitivno vplivali na svojo skupno prihodnost. Prav vsakdo lahko po svojih močeh prispeva k razumevanju in dobrim odnosom v ožji in širši skupnosti.

Danes, 70 let po zgodovinski zmagi nad fašizmom in nacizmom, je prav, da smo zadovoljni in ponosni, da je Republika Slovenija enakopravna članica Evropske unije in zveze Nato. Z zavezniki nas družijo iste vrednote, kot so demokracija, spoštovanje človekovih pravic in svoboda. Hrepenenje po svobodi je naš narod tesno povezal z zavezniki že v času slovenskega narodnoosvobodilnega partizanskega boja. To gibanje je tudi eno od zgodovinskih temeljev današnje Slovenske vojske, katere pripadniki si zdaj z ramo ob rami s predstavniki drugih vojsk v zavezništvu prizadevajo za mir na tistih območjih sveta, kjer še vedno hrepenijo po svobodi.

Spoštovani,

v mislih na vse, ki so za svobodo in za nas, prihodnje generacije, darovali najdragocenejše, kar so imeli - svoje življenje, bi se vam rada zahvalila za organizacijo in sodelovanje pri današnjem pohodu in slovesnosti. Še naprej vam želim prijetno druženje v prijateljskem vzdušju.

Slava vsem padlim za domovino!

★ ★ ★

GOVOR SLAVKA GRČARJA, PODPREDSEDNIKA ZZB NOB SLOVENIJE OB 70. OBLETNICI VRNITVE IZGNANCEV V LJUBLJANI 6. 6. 2015

Spoštovane, spoštovani!

Prisrčno vas vse skupaj in vsakega posebej pozdravljam v imenu predsedstva Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije. Čestitam vam ob 70. obletnici vrnitve iz nacističnega izgnanstva, ko ste bili že od poletja 1941, prav nič krivi, prva množična žrtev nacizma na slovenskih tleh in ste po vrnitvi iz te kalvarije na zapuščene, razdejane in izropane domove z nadčloveškimi napori ustvarili pogoje za nadaljnje normalno življenje.

Čestitam tudi vašemu Društvu izgnancev Slovenije, ki je pod dolgoletnim vodstvom požrtvovalne in ustvarjalne predsednice prof. Ivica Žnidaršič mnogo storilo za vas ter v korist domovini in državi. To v Zvezi borcev zelo cenimo, kar smo nedavno simbolno izrazili vašemu društvu s podelitvijo visokega odličja, zlate plakete naše organizacije.

Foto: Ložica Hrbar

Še vedno je tudi čas za čestitke nam vsem skupaj ob 70. obletnici konca II. svetovne vojne kot obletnice zmage, osvoboditve in miru, ker je NOB last vseh nas, vsega slovenskega naroda. To obletnico smo v Sloveniji slovesno proslavili na 119 proslavah, na katerih se je zbralo okoli 150.000 državljanek in državljanov, spodobno pa jo je označila tudi večina tiskanih in elektronskih medijev. Ponosno se spominjamo, da se je slovenski narod

v letih 1941–1945 s pogumnim in častnim uporom proti trem premočnim okupatorjem izkazal kot velik narod, ne le v vojaškem, temveč tudi v kulturnem, političnem in humanitarnem pogledu. V zavezništvu z drugimi jugoslovanskimi narodi je s pomočjo velike antihitlerjevske koalicije zagotovil obstanek na svoji zemlji, uresničil združeno Slovenijo s priključitvijo Primorske in izhodom na morje, ustanovil svojo republiko, omogočil 40 let mirnega razvoja in s tem ustvaril tudi podlago za osamosvojitve in ustanovitev suverene države v letu 1991. V Zvezi borcev enako kot v drugi resni slovenski javnosti pri tem sprejemamo zgodovino kot se je zgodila, brez manipulacij, ker je za nazaj ne moremo popravljati v korist nikogar, niti takrat nakopičene groze, bolečine in bede niti izjemno velike požrtvovalnosti, solidarnosti, tovarištva, domoljubja, svobodoljubja, poguma in junaštva. Tudi tega ne, da so bili okupatorji poglavitni krivci za vse zlo tistega časa, kajti brez njih ne bi bilo toliko žrtev in materialne škode, gorja, pa tudi ne nizkotne kolaboracije, Sv. Urha in Barbarinega rova. Ne bi bilo vas, izgnancev, beguncev in pregnancev, ne zapornikov, taboriščnikov, prisilnih mobilizirancev, ne padlih za domovino in drugih smrtnih žrtev, ne 217 požganih vasi in 24.000 hiš. Ni prav, da krivdo okupatorjev pripisujemo sebi, še bolj narobe pa je medvojne in povojne dogodke zlorabljati za tekoče politične namene.

Prav je, da smo ponosni na vse, kar je bilo dobrega in svobodoljubnega, in kritični do slabega tedaj in sedaj. In da iskreno želimo mir, to veliko vrednato za odnose med narodi, toda tudi mir kot normalen odnos med nami samimi.

Ob vsem tem smo lahko zadovoljni, da po 70 letih še lahko skupaj praznujemo v svobodni Sloveniji, ki res ni najbolj prijazna država za vse, vendar je edina, ki je naša, in jo imamo radi. Pozivamo jo, naj bolj skrbi za ljudi in manj za koristi kapitala.

Praznujemo sicer s spominjanjem za nazaj, toda s pozitivnim sporočilom in optimizmom za naprej.

Vse dobro vam želim! Srečno!

GOVOR DR. MARJANA ŽNIDARIČA NA SPOMINSKI SLOVESNOSTI OB 70. OBLETNICI VRNITVE IZ IZGNANSTVA IN BEGUNSTVA TER ZMAGE NAD FAŠIZMOM IN NACIZMOM V MARIBORU 5. 6. 2015

Drage izganke in izgnanci, spoštovana gospa podžupanja, cenjeni udeleženci današnje spominske slovesnosti!

Ves demokratični svet letos proslavlja 70-letnico zmage nad nacizmom in fašizmom ter konca druge svetovne vojne. Tudi današnja prireditve je posvečena tej obletnici, ki je pomenila eno največjih prelomnic v zgodovini človeštva. S porazom nacizma in fašizma ter njunih kvizlingov leta 1945 je bilo premagano največje zlo 20. stoletja, ki je zahtevalo nekaj deset milijonov žrtev. Med tistimi, ki so utrpeli največji krvni davek, je bil tudi mali slovenski narod. In ravno prireditve, kakršna je današnja, s katerimi obujamo in ohranjamo spomin na pomembne, včasih celo usodne zgodovinske dogodke iz obdobja druge svetovne vojne, samo potrjujejo veličino zmage in pomen osvoboditve za slovenski narod leta 1945.

Znano je, da so okupatorji leta 1941 slovenski narod obsodili na fizično uničenje. S tem so želeli na hitro dokončati zgodovinski proces raznarodovanja, ki so ga večji in močnejši zahodni, predvsem pa severni sosedje izvajali že tako rekoč od naselitve Slovencev na vzhodno obrobje Alp. Potujčevanje je bilo pravzaprav največja stalnica v slovenski zgodovini od naselitve do danes. Pod večstoletnim pritiskom smo bili prisiljeni sprejemati jezik, šege in navade sosednjih, večjih ljudstev oziroma narodov. Germanizacijo, ki smo ji bili podvrženi Slovenci na Štajerskem, lahko delimo v tri večja obdobja: prvo do sredine 19. stoletja, drugo do konca prve svetovne vojne in tretje v času nacistične okupacije. Slovensko narodnostno ozemlje, ki je po naselitvi segalo od roba Furlanske nižine, prek Lienza na vzhodnem Tirolskem, Grossglocknerja, Dunajskega novega lesa, do Blatnega jezera, in je zajemalo skoraj 72.000 km², se je do danes zmanjšalo na približno tretjino prvotno naseljenega ozemlja.

Po prvi svetovni vojni je nova država Jugoslavija nemškemu imperializmu zaprla nadaljnje potiskanje etnične meje proti Trstu in Jadranskemu morju, kar je po prihodu nacizma na oblast v Nemčiji postal tudi eden najpomembnejših ciljev Hitlerjeve politike. Hitler je to utemeljeval z zahtevo po spremembi »krivičnih« meja, ki so bile rezultat prve svetovne vojne. Svoje zahteve je podkrepil z najrazličnejšimi lažnimi znanstvenimi »dokazi«, vindišarskimi teorijami o »nemškem življenjskem in kulturnem prostoru«, s čimer je označeval vse slovensko ozemlje in ga zato tudi želel čim prej očistiti »slovanske navlake«. Za uresničitev te naloge so si nacisti postavili zelo kratek rok. Med vsemi zasedenimi pokrajinami, v katerih so nameravali obračunati z nenemškim prebivalstvom, sta bili slovenska Štajerska in Gorenjska tisti, v katerih so za to določili najkrajši rok – samo štiri, največ pet let. To priča, kako napoti je bil majhen, a trdoživ slovenski narod velikemu nemškemu rajhu.

Načrt nemškega okupatorja o uničenju slovenskega naroda kot etnične skupnosti je imel tri bistvene elemente: množičen izgon, načrtno in množično naseljevanje Nemcev ter popolno in nasilno ponemčenje vseh tistih prebivalcev zasedenih slovenskih pokrajin, ki naj bi začasno še ostali doma. Tej temeljni nalogi so

nacisti podredili vse druge raznarodovalne ukrepe – zaplembo slovenskega premoženja, spremembo zunanje videza dežele, razpustitev slovenskih društev in organizacij ter političnih strank, uvedbo nemškega šolstva, uničenje slovenske kulture, ukinitvev sredstev javnega obveščanja itd. Množično izganjanje Slovencev so imeli nacisti celo za pogoj, brez katerega raznarodovalnega dela sploh ne bi bilo mogoče opraviti. Zato so bili deportacije na Slovenskem pripravljene izpeljati tudi takrat, ko so jih v nekaterih drugih zasedenih deželah že odložili za čas po vojni.

Izganjanje je okupator izvajal na osnovi smernic, ki jih je šef nemške policije in vodja SS Heinrich Himmler objavil ob svojem obisku v Mariboru 18. aprila 1941. Določeno je bilo, da je treba takoj izseliti vse slovensko izobraženstvo, z družinami vred vse Slovence, ki so prišli na Štajersko po letu 1914, izseliti Slovence iz obsotelskega in obsavskega pasu, ki je bil določen na posebni karti, in vse tisto prebivalstvo Spodnje Štajerske, ki očitno kaže primesi tuje krvi. Skupno naj bi bilo iz slovenske Štajerske in Gorenjske izgnanih 260.000 ljudi oziroma tretjina prebivalstva. Tako visok odstotek za izgon ni bil predviden v nobeni drugi zasedeni pokrajini. Prve aretacije Slovencev so člani kulturbunda izvedli takoj po nemškem napadu na Jugoslavijo in še pred uvedbo nacistične civilne uprave. Določeno je tudi bilo, da bodo izgnance poslali v Srbijo, na Hrvaško in v Bosno, Slovence iz obsotelskega in obsavskega pasu pa v Nemčijo. Glavni sprejemni taborišči za slovenske izgnance na Štajerskem sta bili v meljski vojašnici v Mariboru in v dotedanjem trapistovskem samostanu na gradu Rajhenburg ob Savi (Brestanica), za Gorenjsko pa v škofovih zavodih v Šentvidu nad Ljubljano.

V prvem in drugem valu deportacij v času od 7. junija 1941, ko je iz Maribora oziroma Slovenske Bistrice odpeljal prvi transport, do 27. septembra 1941 je bilo izgnanih približno 14.500 ljudi, v tretjem valu deportacij, ki so zajele Slovence iz Posavja in Posotolja, je bilo med 24. oktobrom 1941 in 30. julijem 1942 izgnanih 36.300 oseb. Če k tem dodamo še okrog 6.000 ljudi, ki so se nasilnemu izgonu izognili s pravočasnim begom drugam (predvsem v Ljubljansko pokrajino), je bilo iz Posavja in Posotolja izgnanih in pregnanih okrog 43.000 ljudi oziroma kar 83 odstotkov. Pozabiti ne smemo tudi na 2.150 izgnanih svojcev talcev in partizanov (vključno z »ukradenimi otroki«). V zadnjih dveh letih vojne so nacisti s številčno precej manjšimi izgoni še nekajkrat poskusili doseči svoj zastavljeni cilj, vendar jim skupno več kot 60.000 Slovencev iz Štajerske ni uspelo izgnati, kar je pa samo tretjina zastavljenega monstroznega načrta. Če k tem številkam dodamo še 19.000 izgnanih Slovencev iz Gorenjske in Koroške, pridemo do številke 79.000, kar pa je samo tretjina načrtovanega. Kljub temu je tudi ta številka pomenila nezaceljivo rano na narodovem telesu. Glavni razlog za okupatorjev izselitveni neuspeh je bil vsekakor osvobodilni boj, veliko pa so pripomogle tudi okupatorjeve nastanitvene in prevozne težave ter potrebe po delovni sili v njegovi vojni industriji.

S slovenskimi izgnanci se je zgodilo nekaj, česar nacisti niso predvideli. Enako zasužnjeni narodi v Srbiji, Bosni in na Hrvaškem so skoraj povsod prijateljsko sprejeli izgnane Slovence in jim tovariško ponudili roko v pomoč. Zlasti v Srbiji so z velikimi simpatijami in bratsko ljubeznijo sprejeli slovenske izgnance. Na železniških postajah in v mestih so jih množično pričakali s slavoloki, pesmijo in pogostitvami. Za vse je bil nekakšen praznik solidarnosti in bratske vzajemnosti jugoslovanskih narodov, ki so jim okupatorji namenili kruto usodo. Takšen sprejem je slovenskim

Vir: MO Maribor

izgnancem v dneh njihove najhujše stiske in negotovosti lajšal gorje, dvigal moralo in krepil življenjsko voljo. Daleč od doma in domovine so slovenski izgnanci živeli raztreseni po številnih deželah od južne Srbije do severne Nemčije. Toda povsod, kjerkoli so bili, so se po svojih močeh upirali nacističnemu nasilju, mnogi tudi z orožjem v rokah.

Dvajset let pozneje, 14. septembra 1961, je prvi vlak Bratstva in enotnosti iz Maribora odpeljal v Srbijo 570 bivših slovenskih izgnancev. Skoraj tri desetletja so nato vlaki Bratstva in enotnosti izmenično vozili iz Slovenije v Srbijo in obratno. Bili so nadaljevanje bratskih in prijateljskih vezi, ki so se stale v letih najhujših preizkušenj za oba naroda kot izraz najgloblje humanosti in prijateljstva. Ker gostoljubje in hvaležnost ne smeta v pozabo, prosim, gospa županja, in to prošnjo prenesite gospodu županu, da storita vse, kar je v vajini moči, da se ta izjemna tradicija obnovi in nadaljuje ne glede na vse, kar se je na ruševinah razpadle Jugoslavije v zadnjega četrt stoletja dogajalo. To smo dolžni storiti, a ne samo zaradi moralnega dolga do izgnancev, temveč predvsem zaradi odnosa do lastne zgodovine in narodove vesti, saj gre za izjemno stvar evropskih razsežnosti.

Zato je več kot potrebno vedno znova poudarjati, da je bil oborožen odpor proti okupatorjem nujen za nacionalno ohranitev, ne glede na žrtve, in vsem tistim, ki mislijo drugače in celo povečujejo tiste, ki so s tem istim okupatorjem ves čas vojne sodelovali in se celo borili proti tistim, ki so z orožjem v roki branili domača ognjišča in s tem ves slovenski narod, znova odločno povedati, da so storili največji zločin nad lastnim narodom – narodno izdajo velikih razsežnosti. Žalostno je, da so države naslednice razpadle Jugoslavije edine v Evropi, kjer nekatere aktualne in močne parlamentarne stranke ob izdatni pomoči Rimskokatoliške cerkve še 70 let po koncu vojne častijo narodne izdajalce in se nočejo sprijazniti z zgodovinsko resnico, da se leto 1941 ne sme in ne more vrniti.

Prav slovenski izgnanci, ki so davnega leta 1941 morali pod prisilo na hitro zapustiti svoje domove in se tako rekoč goli in bosih podati neznanu usodi naproti, so dokaz, kako kruta in nepravilna je vojna, obenem pa tudi lahko z veseljem ugotavljamo, da so, kjerkoli so že bili, s svojo ponosno nacionalno držo pomagali graditi temelje slovenske državnosti. Naša sveta dolžnost pa je, da nikomur ne dovolimo, da te, s krvjo in mučeniškim znojem zgrajene temelje s politikantstvom, revanšizmom in s širjenjem zgodovinskih laži spodjeda in ruši.

IZ GOVORA MARJANA ŠARČARJA, ŽUPANA OBČINE KAMNIK, NA SLOVESNOSTI V SPOMIN NA PADLE BORCE V LETIH 1944 IN 1945 IN OB 70. OBLETNICI OSVOBODITVE V ČEŠNJIČAH 14. 6. 2015

(Vir: spletna stran Občine Kamnik)

Slavnostni govornik župan Marjan Šarčar je v svojem nagovoru poudaril: »70 let je minilo od konca II. svetovne vojne, kot pravijo nekateri, izogibajo pa se temu, da bi povedali, da je bila to zmaga nad fašizmom in nacizmom. O koncu II. svetovne vojne se govori tako, kot da je bil to nekakšen festival, ki se je pač končal. Kajti končajo se festivali. Končajo se predstave. Končajo se druge zadeve. Pri II. svetovni vojni pa ni šlo samo za to, da je bilo konec vojne, ampak je šlo za veliko zmago nad fašizmom in nacizmom, ki sta hotela z obličja zemlje izbrisati vse druge narode, ki so se jima zdeli manj pomembni. Tudi Slovenci ne bi obstali, če takrat ne bi zgrabili za orožje in se borili proti tistim, ki so nam hoteli vzeti vse. Vzeti jezik. Vzeti kulturo. Vzeti narodovo identiteto. Na tem kraju se vsako leto spominjamo pogumnih mož, ki so dali svoja življenja za to, da lahko živimo v svobodi. Med njimi so bili tudi Američani. Morda bi kdo rekel, zakaj jim je bilo treba hoditi v tujo deželo in se boriti za tuje bitke, za tuje zavojevalce, kajti bili so sami, na svoji celini, nikoli jih ni nihče uspel okupirati. Združene države Amerike so takrat znale stopiti skupaj z Veliko Britanijo, Sovjetsko zvezo in drugimi zavezniki, ki so osvobajali Evropo in svet. Pravkar je bil tukaj omenjen Balantič. Pa bom spregovoril nekaj besed tudi na to temo in o včerajšnjem dogodku v Kamniški Bistrici. Občina Kamnik je med II. svetovno vojno dala veliko življenj. Tukaj so posejana mnoga medvojna grobišča, kjer so našli poslednji počitek padli partizani, ki so žrtvovali življenje za tisto, v kar so verjeli. Nihče, tudi v Zvezi borcev, ne pove, da prvi partizani oziroma tisti, ki so odšli iskreno v boj, niso imeli nič skupnega s tem, kar se jim danes očita. Mnogi partizani so bili verni. In to se danes premalo poudarja ter se skuša na vsak način prepričati svet, da so bili proti vsaki veri. Da so bili proti vsemu, kar diši po osebni svobodi. Vendar ni tako. Partizani, iskreni partizani, so šli v boj zato, ker so želeli obvarovati svoje domove pred fašizmom, nacizmom in vsemi ideologijami, ki so nas želele izbrisati. Včeraj smo v Kamniški Bistrici po 70 letih obeležili grobišče, ki je nastalo po vojni. Vedno sem in vedno bom opozarjal, da brez vojne tudi povojnih pobojev ne bi bilo. Tisti med vami, ki ste bili včeraj tam, ste lahko slišali, da sem v svojem nagovoru dejal, da niso bili na pravi strani in se niso borili za prave ideale. Razveselilo pa me je, da so črnogorski predstavniki, ko sem jih vprašal, če so bili ob tej moji izjavi užaljeni, dejali, da ne. Črnogorci, vsaj ti, ki so si prizadevali za postavitve spomenika v Kamniški Bistrici, so mi povedali, da se zelo dobro zavedajo, kdo je bil na čigavi strani. Z njihove strani včeraj nisem čutil nobenega sovraštva, ampak so nam bili samo hvaležni, da smo jim omogočili označiti kraj, kjer prebivajo njihovi svojci. V Sloveniji pa tega še vedno ne znamo. Še vedno si izmišljamo takšne in drugačne zgodbe, zakaj je kdo prijel za puško na kateri strani, ne znamo pa priznati, da je edino narodnoosvobodilni boj tisti, ki nas je osvobodil. Edino narodnoosvobodilni boj je tisti, ki nam je prinesel svobodo. Pa ne glede na vse, tudi na povojne zmete, ki jih ni bilo malo. Toda kdor dela, se tudi zmoti in naredi napake. Sam vam to lahko povem tudi kot funkcionar te občine in sam vam lahko povem, da današnji največji sovražnik slovenskega naroda niso dogodki izpred 70 let,

ampak je največji sovražnik slovenskega naroda seme zla, ki se s strani posameznih politikov - res da največ na desni strani - širi po Sloveniji in zastruplja narodovo telo vedno in vedno in vedno bolj. Malo prej smo slišali otroški pevski zbor, ki je pel pesem »Za Slovenijo živim«. Koliko vas ve, da je to himna Slovenske demokratske stranke? Vidim dve roki. Torej to pomeni, da vsi ne vemo povsem natančno, kam spada določena pesem in kje je. A verjamem, da jo otroci danes niso zapeli s slabimi nameni. Zapeli so jo, ker resnično živijo za Slovenijo, ne pa tisti, ki so jo razglasili za svojo himno! To je treba povedati. Največji sovražnik in uničevalec slovenskega naroda je neuspešno sodstvo, ki osvobaja tiste, ki so bili že pravnomočno obsojeni in so lahko ponovno poslanci, lahko ponovno zastrupljajo s svojimi idejami narodovo telo, ki je čedalje bolj razcepljeno. Zato moramo priznati svoje napake in svoje zmote, pa kadarkoli smo jih, jih bomo ali pa jih tudi delamo. Ni grešno narediti napake. Grešno je, če zaradi te napake uničujemo slovenski narod zato, da bi rešili nekaj posameznikov.«

»Velik sovražnik slovenskega naroda je danes tudi neoperativna vlada. Vlada, ki je sestavljena iz akademikov, ki so prišli s fakultet in v praksi še nikoli niso vodili nobene organizacije, ustanove, občine in podobnih ustanov, ter se v svojih pisarnah odločajo o naši usodi. Tipičen primer za to je nujna medicinska pomoč, ki pripada vsem. Ko se začneš boriti in jih opozarjati, iščejo vse mogoče razloge, namesto da bi stopili pred ljudi in rekli: »Naredili smo napako, zavedamo se je, poskušali jo bomo popraviti.« Ne! Oni trdijo vedno isto. Da bo vsem dostopno po popolnoma enakih pogojih. Kar pa seveda ni in ne more biti res. Zato, tovarišice in tovariši, ne pustimo se zavesti tako rekoč obrobni temam, ki nas danes zastrupljajo. Med prisotnimi je bil omenjen pesnik Balantič. Vedno bom ponavljal, da ni dokazov, da je bil zločinec, je pa potrebno povedati, da je bil domobranec. Kot veste, smo se odločili, da bomo ponovno odločali o preimenovanju knjižnice, čeprav je občinski svet Občine Kamnik z vsemi glasovi to potrdil. Prišlo je do paradoksa. Ko se je politika poenotila, so se ljudje dvignili. Ampak nič za to. To so manjše zadeve, ki niso pomembne za razvoj Republike Slovenije. Pomembne so gospodarske teme. Pomembne so druge, tiste politične teme, pri katerih vemo, da smo na pravi strani. Da je bila Slovenija na pravi strani in da bo tudi v bodoče. Velika napaka - tako zahodne skupnosti kot naše države - je bila, da se ni udeležila parade ob 70. obletnici zmage nad fašizmom v Moskvi. Tudi to je sovražnik slovenskega naroda. Da ne znamo ločevati med dogodki iz preteklosti in dnevnopolitičnimi dogodki. V Moskvi je šlo za veliko praznovanje zmage nad nacizmom in fašizmom in treba ga je bilo oziroma treba bi ga bilo počastiti. Slišimo tudi, da parade ne sodijo v današnji čas, a to je ruska tradicija in zakaj bi jim kratili pravico do tega. Vsak narod ima pravico praznovati tako, kot si sam želi. Nikoli ne smemo dnevnopolitičnih dogodkov izkoriščati za to, da nekemu narodu ne priznavamo pravice do njegove zgodovine, takšne, kot je bila. Tudi Sovjetska zveza, tudi Stalin so naredili mnogo napak. Če jih ne bi naredili, morda ne bi bilo toliko žrtev. Ampak ne gre za to. Kot sem dejal, kdor dela, tudi greši. Bistvo je, da je pred 70 leti zaplapolala slovenska zastava, pa četudi z zvezdo, ki jo danes nekateri tako omalovažujejo! Tista zvezda je bila takrat simbol upora, simbol boja in simbol tistih, ki leta 1941 niso poskrili svojih glav ali pa se pridružili okupatorju, temveč so šli v boj, ne glede na izid! Kajti takrat izid ni bil jasen. Danes po 70 letih lahko sedimo v svojih foteljih in rečemo: »Tako in tako bi moralo biti« ali pa: »Tako in tako je bilo«. Samo tisti, samo Franc Sever - Franta, ki danes sedi tukaj med nami, bo vedel povedati, kaj je borba. Mi lahko poznamo samo ponaredek približkov teh občutkov. Tudi to

je treba vedeti! Spoštovane tovarišice in tovariši, vedimo, kdo je bil na kateri strani, a vedimo, če bomo sejali seme razdora ali če ga bodo sejali drugi, Slovenije ne čaka nič dobrega. Zato bodo morali v Sloveniji nekateri politiki tudi končno oditi. Pa ne samo zaradi orožarskih afer, ampak zato, ker vsak dan zastrupljajo narodovo telo za svoje interese in temu je treba narediti konec! Šele potem bomo lahko zapeli pesem »Za Slovenijo živim« in šele takrat bo Slovenija resnično mati in domovina vseh tistih, ki jo ljubimo in se zavedamo, da imamo eno samo Slovenijo, ki se je ne da deliti na zvezdo in križ, ampak se jo lahko deli samo na poštene in nepoštene.

Tovarišice in tovariši, dovolite mi, da vam še enkrat čestitam ob 70. obletnici zmage nad fašizmom in nacizmom in iskreno čestitam ob dejstvu, da vsako leto ohranjate tradicijo slovesnosti v Češnjicah in jo bomo ohranjali tudi v bodoče. Smrt vsem totalitarizmom in vsem fašizmom, ki jih tudi danes ni malo. Hvala lepa!»

GOVOR GORAZDA HUMARJA, PREDSEDNIKA SEKCIJE DRUŠTVA TIGR PRIMORSKE NOVA GORICA NA SPOMINSKI SLOVESNOSTI, GORNJE CEROVO V GORIŠKIH BRDIH, 24. MAJ 2015

Spoštovani domačini, spoštovani Brike in Brici, in vsi, ki ste prišli na slovesnost, na kateri se vsako leto še posebej spominjamo dveh iz množice tragičnih dogodkov, ki so pretresali Primorsko v prvi polovici 20. stoletja, v naši ne tako davni preteklosti. Z bolečino in še posebej z grenkobo se spominjamo žalostne usode in smrti še ne 14-letnega Mirka Brezavščka, fanta neizpolnjenih življenjskih želja, ki je prežgodaj občutil presilovito divjanje in surovost italijanskega fašizma, ki danes spet dviga glavo. Mirkova prežgodnja in nasilna smrt 21. februarja 1931. leta ni pretresla samo Cerovega in Brd, pač pa vso Primorsko.

Drugi dogodek, ki se ga na današnji dan spominjamo tu, v Cerovem, pa je zločin, ki ga je z ustrelitvijo 10 domačinov storila nemška okupatorska vojska. Človek se upravičeno lahko vpraša, zakaj so malemu slovenskemu narodu tako gorje prizadejali predstavniki dveh velikih nacij, kot so Italijani in Nemci, nacij, ki sta v civilizacijsko zakladnico Evrope prispevali številne cvetove s področja umetniškega, kulturnega in tudi znanstvenega ustvarjanja. Podivjani režimi, ki so bili gonilna sila fašizma in nacizma, so se z nerazumljivo brutalnostjo in uničevalno silo spravili nad slovenski narod z namenom, da ga uničijo.

A še smo tu! Živimo z bolečim spominom na preteklost, vendar z željo po mirnem sožitju s sosedi in drugimi narodi. Žalostnih dogodkov se želimo spominjati le zato, da se kaj takega ne bi nikoli več ponovilo, in ne da bi spodbujali nove sovražnosti.

Skozi trdi čas fašizma na Primorskem pod nekdanjo italijansko državo so nas utrjevale žrtve, kot so bili Mirko Brezavšček, pa bazoviški junaki in ostali tigrovc, učitelj Lojze Bratuž, pa kaplani Martini Čedermaci in mnogi drugi. Vsa njihova predvojna

uporniška junaštva je nadgradil in nasledil prav tako junaški partizanski narodnoosvobodilni boj med drugo svetovno vojno.

Le kako lahko razumemo tako okrutno fašistično nasilje nad 14-letnim mladeničem Mirkom Brezavščkom le zato, ker je trosil protifašistične letake? Je bil res tako usodno nevaren za takratno italijansko državo, ki ji ne gre v čast, da se je na tak način znesla nad otrokom, ki je za posledicami fizičnega nasilja kmalu zatem umrl v materinem naročju? Je bila organizacija višjih osnovnošolcev, imenovana črni bratje, ki jo je vodil Mirko Brezavšček, res taka nevarnost za takratno oblast? Kakšna država pa je to bila, če je bilo res tako?

Sicer pa nam je fašistično brezumno nasilje nad nedolžnimi otroki znano tudi iz dogodka v Strunjanu, ko so fašisti z vlaka za zabavo streljali na skupino igrajočih se otrok in jih pri tem nekaj ubili. Koliko otrok je umrlo v koncentracijskih taboriščih na otoku Rabu, v bližnjem Gonarsu in v drugih taboriščih, ki jih v Italiji še danes ne priznajo in današnji prebivalci niti ne vedo zanje?

Danes ni kakršenkoli dan. Danes je 24. maj 2015. To je natančno 100 let po tem, ko je Kraljevina Italija napadla slovensko ozemlje in nanj vdrla z vojaško silo. Kot prve žrtve so pri Kobaridu padli slovenski civilisti, kmetje pri delu na polju. Naše ozemlje je Italija napadla kmalu po tem, ko je na osnovi tajnega londonskega sporazuma, znanega kot Londonski memorandum, enega najsrmatnejših sporazumov v zgodovini sodobne evropske civilizacije, dobila kot nagrado za prestop k antantnim silam tiho soglasje za pripojitev tako imenovanih njenih zgodovinskih ozemelj. Tako je Primorska z Istro na podlagi Rapalske pogodbe postala del italijanske države in ostala v njej vse do njenega razpada oz. kapitulacije 8. septembra 1943. Obdobje med vojnama je pustilo Primorski trajen in usoden pečat, začrtalo pa je tudi njeno pot k junaškemu odporu tako pred vojno kot med njo.

Ustrelitev 10 nedolžnih domačinov v Cerovem 22. maja 1944. leta je bilo okrutno dejanje nemoči, ki ga je storila takrat še vedno močna in z nacizmom prepojena nemška vojska. To je bilo maščevanje nad vojaškim porazom, ki so ji ga v borbi prizadejale partizanske čete ob sodelovanju italijanskega partizanskega bataljona Mazzini in Mamelli. Maščevalni zločini Nemcev so se kar vrstili. Kako lahko sicer razumemo zažig 22 ljudi, tudi otrok, pri Peternelu v Brdih?

Slovenci smo upravičeno lahko ponosni na svoj narodnoosvobodilni boj. Le koliko narodov v Evropi more danes reči, da so se sami osvobodili, da je njihova ljudska vojska vkorakala v njihovo prestolnico in jo osvobodila, kot je to storila partizanska vojska v Ljubljani! Ne, v Ljubljano niso vkorakali ne Rusi, ne Novozelandci, ne Britanci ali Američani, ki so vkorakali v mnoge prestolnice in mnoga mesta Evrope. Zavezniki so sicer s svojo pomočjo, zavedajoč se, da je partizanska vojska pomemben del protinacistične koalicije, veliko prispevali h končnemu izidu vojne na slovenskih tleh, kar še danes visoko cenimo, toda Ljubljano je osvobodila naša vojska. Vendar narod, ki ne zna biti ponosen na svoj delež pri skupni zmagi nad nacifašizmom, lahko hitro spet postane podlaga tujčevi peti. Saj nas je danes skoraj sram, da smo bili na strani zmagovalcev!

Samoniklega junaškega odpora in partizanskega gibanja na Primorskem, pa tudi v Sloveniji, ne more zamegliti prizadevanje nekaterih naših današnjih najvišjih političnih predstavnikov, da

bi partizanski narodnoosvobodilni boj postavili v senco povojnih pobojev, ki se sicer nikakor ne bi smeli zgoditi in je zanje skoraj nemogoče najti opravičila. To je žalitev za Primorsko ljudstvo, hkrati pa taki nastopi govorijo o slabem poznavanju dogajanj na Primorskem v prvi polovici prejšnjega stoletja. Z merili današnjega časa ne moremo posegati v dogodke izpred več kot sedemdesetimi leti in si s tem nabirati vsakodnevnih političnih točk. Taki nastopi so preprosto neodgovorni, neresni in nedostojni do vseh žrtev, ki so padle za svobodo.

Primorski pisatelj Saša Vuga je imel zelo prav, ko je ob proslavi 70-letnice prve slovenske vlade 2. maja 2015 v Ajdovščini rekel, da sta nas, Primorce, vedno prezirala cesar in Bog, jaz bi samo dodal, da z današnjimi politiki v Ljubljani ni veliko bolje. Enostavno ne poznajo in ne razumejo primorske zgodovinske specifike. Pa saj je pisatelj Vuga tudi to imel v mislih.

Dodal bi le še to: če bi bil partizanski boj samo revolucionarno komunistično nasilje, kot skušajo premnogi danes označiti partizansko gibanje, potem to gibanje ne bi nikoli razvilo vrste dejavnosti, kot so bili partizansko šolstvo, partizanske bolnišnice (260 naj bi jih bilo) in porodnišnice. Med partizansko vojsko je bila visoko razvita kulturna dejavnost, kot so gledališke skupine, pevski zbori in celo lutkovno gledališče. Tiskali so pesmi slovenskih pesnikov in še bi lahko naštevali.

In kaj se o vsem tem naša današnja mladina uči v šoli? Skoraj nič.

Angleški zgodovinar Ian Kershaw, nosilec angleškega viteškega naslova, je pred kratkim v nekem intervjuju povedal, da je mladim Nemcem del njihove zgodovine med drugo svetovno vojno podrobno predstavljen v okviru šolanja in preko izdatnega poročanja medijev. Lahko enako rečemo tudi za naš šolski sistem? Saj mladi niti ne vedo, kdo so bili Janko Premrl - Vojko in mnogi drugi junaki Primorske.

Zaključil bom z mislijo duhovnika in pisatelja Franca Saleškega Finžgarja, ki je o domobranstvu napisal naslednje:

- Rajši so sprejeli orožje, obleko in denar od okupatorjev za boj zoper brate Slovence. To je v slovenski zgodovini najbridkejši črni madež, ki ga noben izgovor ne more izbrisati.
- Razumljivo je trdo krščansko prepričanje, razumljiva kapitalistična usmerjenost, nerazumljiva in po vesoljnem svetu pa je obsojena drznost, da sežeš po orožju smrtnega narodovega sovražnika za boj zoper svoje brate.

To je bolečina vseh bolečin!

★ ★ ★

B. TEMELJNA STALIŠČA ZVEZE O PRIVATIZACIJI DRŽAVNE LASTNINE

Zveza združenj borcev za vrednote NOB Slovenije po razpravi na seji predsedstva Zveze 2. junija 2015 sporoča državnim organom in drugim upravljavcem državne lastnine

TEMELJNA STALIŠČA O PRIVATIZACIJI DRŽAVNE LASTNINE

1.

Državna lastnina je v veliki meri dedič družbene lastnine, ki so jo s požrtvovalnostjo in odrekanjem ustvarile prejšnje generacije kot podlago za svoj družbeni in življenjski standard ter za razvoj družbe in države. Zato je vsako razpolaganje s to lastnino, ki ne upošteva interesov državljanov, nedopustno in predstavlja skrajno obliko generacijskega egoizma.

2.

Republika Slovenija je po ustavi pravna in socialna država. Ta ustavna zaveza je splošna in velja za vsa področja in za vsa razmerja, tudi za ekonomske odnose in ekonomsko politiko in v tem okviru seveda še posebej za upravljanje državnega premoženja. V dosedanji privatizacijski evforiji to ni bilo dovolj upoštevano.

3.

Republika Slovenija je suverena država, ki mora svojo suverenost zagotavljati v vseh svojih odnosih, posebej tudi na ekonomskem področju. Zato pri upravljanju in prodajanju državne lastnine ne sme podlegati pritiskom iz tujine, ampak mora odločitve o lastnini uveljavljati po svoji presoji, ne le v interesu kapitala, temveč v interesu države in njenega razvoja.

4.

Celotna infrastruktura, energetika in vodni viri morajo ostati v izključni državni lasti. Če država izjemoma zadrži le večinski državni delež, naj bodo solastniki iz vrst strateških vlagateljev, ki jim kratkoročni dobiček ne bo edini cilj.

5.

Nobenega resnega razloga ni za vsesplošno razprodajo. Prodaja naj bo premišljena in utemeljena z vidika ekonomske uspešnosti, socialne varnosti delavcev in pozitivnih vplivov na okolje. Do največje možne mere se je treba izogibati prodaji kupcem iz vrst špekulativnega kapitala.

Zelo podpiramo združništvo, delavsko delničarstvo in socialno podjetništvo.

6.

V strategiji upravljanja državnega premoženja manjkajo odgovori na vprašanja: zakaj prodajati, klasifikacija kriterijev za izbor kupcev, opredelitve vsebine prodajnih pogodb, načini preverjanja izpolnjevanja sklenjenih prodajnih pogodb in garancije oz. sankcije ob kršitvah.

Manjkajo tudi zavore za prodajanje pod realno ceno, ki naj ne bi bila posledica zgolj borznih in drugih tržnih špekulacij.

Predlagamo Vladi RS in Državnemu zboru, da v tem smislu izpopolni strategijo.

7.

Ob veliki koncentraciji pristojnosti za upravljanje državnega premoženja v Slovenskem državnem holdingu in v »slabi banki« mora Vlada RS ohraniti možnost za intervencije, kadar odločitve teh institucij niso v skladu z družbenimi interesi. To ne sme biti kvalificirano kot neprimerno vtikanje politike v upravljanje gospodarstva.

8.

S temi temeljnimi stališči se Zveza združenj borcev za vrednote NOB Slovenije pridružuje organizacijam, ki nasprotujejo škodljivi razprodaji državnega premoženja. Pristojnim organom predlagamo, da umirijo razmere na tem področju, zlasti še, ker se je ekonomska situacija države izboljšala in razlogi za prodajo niso več taki kot v prejšnjem mandatu.

PRESEDNIK ZZZB NOB SLOVENIJE
Tit Turnšek

Obveščamo:

- Državni zbor RS
- Poslanske skupine v DZ RS
- Vlado RS
- Ministrstvo za finance
- Ministrstvo za gospodarstvo
- STA

Na zalogi je še nekaj majic »70 let osvoboditve«, velikosti S, M, L, XL in XXL.

Možnosti plačila:

- a) plačilo in prevzem na sedežu ZZZB NOB Slovenije v Ljubljani - cena 6 EUR;**
  - b) po plačilu računa na TRR ZZZB NOB Slovenije vam pošljemo majico po pošti – cena 7 EUR;**
  - c) plačilo po povzetju – cena 8,9 EUR.**
- Cene (z DDV) veljajo za 1 majico.**

Naročila za majice in značke sprejemamo na tel. št. 01 434 44 45

ali po elektronski pošti: romana.jemec@zzb-nob.si.

D. AKTIVNOSTI DELOVNIH TELES IN ORGANOV ZVEZE OD 1. 6. DO 30. 6. 2015

Zap. št.	Delovno telo - organ	Datum seje	Dnevni red
1	Predsedstvo	2. 6. 6. 6. 11. 6. 11. 6. 13. 6. 13. 6. 15. 6. 17. 6. 18. 6. 20. 6. 22. 6. 24. 6. 28. 6. 29. 6. 30. 6.	<p>Poročilo o izvrševanju sklepov in potrditev zapisnika prejšnje seje; Sporočilo proslav ob 70. obletnici zmage, osvoboditve in miru; Spremembe in dopolnitve meril za razdelitev sredstev za naloge v javnem interesu; Razdelilnik sredstev za naloge v javnem interesu; Dopolnitev pravilnika o računovodstvu; Tekoče finančne zadeve; Rokovnik sej in sestankov organov in delovnih teles v II. polletju 2015; Druga medsebojna obvestila in dogovori.</p> <p>Člani predsedstva so se (se bodo) udeležili:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prireditve ob 70. obletnici vrnitve iz izgnanstva v organizaciji Društva izgnancev Slovenije 1941 – 1945 v Ljubljani; - slovesnosti ob 45. obletnici delovanja ZDCIVS v Celju; - dogodka ob podelitvi srebrnih redov za zasluge na civilnem področju v predsedniški palači v Ljubljani; - srečanja borcev in aktivistov »Kozjanskega« v Gorici pri Slivnici; - slovesnosti ob 70. obletnici osvoboditve koncentracijskega taborišča pod Ljubeljem; - delovnega sestanka z ministrico za obrambo Andrejo Katič na MORS v Ljubljani; - razprave o Avstrijski državni pogodbi na Ministrstvu za zunanje zadeve v Ljubljani; - slovesnosti ob zaključku šolskega leta in podelitve zlate plakete ZZB NOB Osnovni šoli Elvire Vatovec, Prade, Koper - proslave ob 70. obletnici osvoboditve in 50. obletnici postavitve spomenika v Fari pri Kostelu; - predstavitev monografije o dr. Antonu Vratuša v Murski Soboti; - državne proslave ob Dnevu državnosti v Ljubljani; - proslave pri Peršmanu v Železni Kapli; - 4. sestanka organizacijskega odbora za 30. spominski pohod veteranskih organizacij na Triglav; - Sestanka KODVOS-a;
2	Kolegij predsednika	Vsak torek, razen prvega v mesecu	
3	Svet	11. 6.	Fašizem danes pri nas?
4	Komisija za mednarodne odnose	17. 6.	Praznovanja 70. obletnice zmage nad nacifašizmom in konca 2. svetovne vojne ter ocena naših mednarodnih aktivnosti; Prva množičnejša fašistična manifestacija v Gorici (Italija) - ocena in dogovor o našem reagiranju ob možnih podobnih dogodkih; Pregled naših nalog do jeseni; Razno.
5	Komisija za izobraževanja	8. - 17. 6.	Razpored izobraževanj za člane vodstev in nove člane ZB v letu 2015
6	Odbor za priznanja	18. 6.	Pregled zapisnika in sklepov zadnje seje z dne 19. 3. 2015 in dopisne seje z dne 7. 4. 2015; Obravnava in potrditev prispelih predlogov za priznanja v okviru kvot za 2015; Obravnava in potrditev prispelih predlogov za podelitev priznanja praporščakom; Razno.

2015 - KOPALNI IZLET V LAŠKO za skupine

Cena KOPANJA S KOSILOM v bazenih hotela Zdravilišče Laško:		3-urna vstopnica	Celodnevna vstopnica
ZA PRIHODE OD	do 30 oseb	13,70 € / osebo	14,75 € / osebo
PONEDELJKA DO PETKA	nad 30 oseb	13,25 € / osebo	13,10 € / osebo
ZA PRIHODE OB SOBOTAH IN NEDELJAH		14,50 € / osebo	16,10 € / osebo

Cena KOPANJA S KOSILOM v Termalnem centru hotela Thermana Park Laško:		3-urna vstopnica	Celodnevna vstopnica
ZA PRIHODE OD	do 30 oseb	14,20 € / osebo	16,00 € / osebo
PONEDELJKA DO PETKA	nad 30 oseb	13,75 € / osebo	14,20 € / osebo
ZA PRIHODE OB SOBOTAH IN NEDELJAH		15,80 € / osebo	18,20 € / osebo

V program lahko pred kopanjem ali po kosilu proti dodatnemu doplačilu vključite tudi kakšnega od zanimiv izletov z ogledom v okolici (voden ogled mesta; obisk medicinarstva in lektarstva Šolar z degustacijo medenih izdelkov; ogled domačije Antona Aškerca in seznanjanjem s sonaravnim kmetijstvom ter okušanjem sira; obisk Polhove jame; ogled Pivovarne Laško z degustacijo piva). Glede ponudbe in cenika pokličite TIC Laško na 03 733 89 50.

NAŠ NAMIG ZA DNEVNI IZLET:

- prihod do 11.00 ure in kopanje v zdravih termalnih vrelih bazenov izbranega hotela,
- prijetno nadaljevanje druženja ob okusnem kosilu ob 14.00 uri v restavraciji.

Vabimo vas na brezplačno pitje zdravilne termalne vode Laško v hotelih Thermane Laško.

Cena kosila za vse udeležence v skupini, ki se ne kopajo, je 10 €.

Pred odhodom iz hotela vas vabimo k nakupu okusnih domačih piškotov in najboljših tort narejenih izpod rok naših slaščičarskih mojstrov.